

Wetenschappelijk Onderzoek- en
Datacentrum

Cahier 2024-1

National Risk Assessment Witwassen 2023

Samenvatting

Cahier 2024-1

National Risk Assessment Witwassen 2023

Samenvatting

H.C.J. van der Veen
L.F. Heuts

Cahier

De reeks Cahier omvat de rapporten van onderzoek dat door en in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum is verricht. Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud van de rapporten het standpunt van de Minister van Justitie en Veiligheid weergeeft.

Samenvatting

Achtergrond van het onderzoek

Het Nederlandse beleid ter preventie en repressie van witwassen is gebaseerd op de aanbevelingen door de *Financial Action Task Force* (FATF) en regelgeving van de Europese Unie (EU). Nederland is als lid van de FATF gebonden aan de aanbevelingen van dit intergouvernementeel orgaan gericht op het nemen van preventieve en repressieve maatregelen tegen witwassen en terrorismefinanciering, maatregelen ten aanzien van nationale rechtsstelsels en internationale samenwerking. Voor de EU-lidstaten is het grootste deel van de FATF-aanbevelingen omgezet naar verschillende opeenvolgende anti-witwasrichtlijnen. Op grond van deze richtlijnen dienen de EU-lidstaten risicogericht beleid tegen witwassen en terrorismefinanciering te voeren en een *National Risk Assessment* (NRA) vast te stellen. Voor Nederland is de uitvoering van de NRA vastgelegd in de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). Artikel 1f lid 1 van de Wwft vermeldt dat de Ministers van Financiën en Justitie en Veiligheid gezamenlijk een, om de twee jaar te actualiseren, verslag publiceren van de geïdentificeerde, geanalyseerde en beoordeelde nationale risico's op de terreinen van witwassen en het financieren van terrorisme.

Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC) heeft in de periode juni 2022 tot en met december 2023 een derde NRA Witwassen voor Europees Nederland uitgevoerd.¹ De uitgevoerde risicoanalyse voor de NRA betreft de periode januari 2020² tot en met juni 2023.³ De NRA heeft een vijfledig doel:

- 1 het identificeren van de witwasdreigingen met de grootste potentiële impact (ofwel de grootste witwasdreigingen);
- 2 het vaststellen van de hoogte van de potentiële impact van de grootste witwasdreigingen;
- 3 het bepalen van de hoogte van de weerbaarheid van het beleidsinstrumentarium ter preventie en/of repressie van de grootste witwasdreigingen;
- 4 het bieden van inzicht in de aard en mechanismen van de grootste witwasdreigingen; en
- 5 het bepalen van het risiconiveau van de grootste witwasdreigingen door de potentiële impact van de dreigingen af te zetten tegen de weerbaarheid van het beleidsinstrumentarium.

---

¹ Sinds 2017 zijn voor Europees Nederland twee eerdere NRA's op het terrein van witwassen uitgevoerd door het WODC. Daarnaast zijn er sindsdien twee NRA's Terrorismefinanciering uitgevoerd voor Europees Nederland. Voor Caribisch Nederland zijn sinds 2017 ook twee NRA's uitgevoerd, die betrekking hadden op zowel witwassen als terrorismefinanciering. Parallel aan de uitvoering van de derde NRA Witwassen heeft het WODC de derde NRA op het terrein van terrorismefinanciering uitgevoerd (voor Europees Nederland).

² Er wordt uitgegaan van januari 2020 omdat de risicoanalyse van de vorige NRA Witwassen betrekking had op de periode tot eind 2019.

³ De gegevens die de basis vormen voor de risicoanalyse in de NRA, zijn verzameld in drie expertmeetings. De laatste expertmeeting vond plaats in juni 2023.

Onderzoeksmethodiek

De structuur van de derde NRA wordt – net als in de eerdere NRA's – bepaald door het ISO 31000 raamwerk voor risicomanagement. De gehanteerde onderzoeksmethodiek kent de volgende onderdelen:

- Een contextanalyse waarin de specifieke kenmerken van Nederland zijn geschetst die van invloed kunnen zijn op de prevalentie van witwassen en de potentiële impact daarvan. Deze factoren kunnen een rol spelen bij het bepalen van de in te zetten witwasmethoden. Voor deze contextanalyse is een literatuurstudie verricht en zijn relevante kwantitatieve databronnen geraadpleegd.
- Ten behoeve van een inventarisatie van witwasdreigingen zijn recente (sinds 2020 verschenen) rapporten bestudeerd, waaronder de Europese *Supra National Risk Assessment* (SNRA), en is de zogeheten FANO-enquête⁴ uitgezet onder publieke en private partijen met een taak bij de preventie en/of bestrijding van witwassen.
- In de eerste expertmeeting hebben vertegenwoordigers van expertorganisaties⁵ de witwasdreigingen met de volgens hen grootste potentiële impact geïdentificeerd.
- In de periode na de eerste expertmeeting is in verdiepende interviews met vertegenwoordigers van expertorganisaties en andere partijen met een taak bij het tegengaan van witwassen nader ingegaan op de aard, mechanismen en casuïstiek van de dreigingen die op de voorlopige shortlist van grootste witwasdreigingen stonden.
- In de tweede expertmeeting is – naar aanleiding van de bevindingen uit de interviews – de shortlist van grootste witwasdreigingen aangepast en definitief vastgesteld, waarna de experts de potentiële impact van de dreigingen hebben ingeschat aan de hand van een Multi Criteria Analyse (MCA).
- In de derde expertmeeting hebben experts per grootste witwasdreiging de weerbaarheid van het totale beschikbare beleidsinstrumentarium ingeschat. Dit betreft de mate waarin het totaal beschikbare beleidsinstrumentarium de dreiging tegengaat.
- Door de ingeschatte potentiële impact van de witwasdreigingen af te zetten tegen de ingeschatte weerbaarheid is inzicht verkregen in het risiconiveau van de grootste witwasdreigingen.
- Voor alle 18 dreigingen zijn bij een aantal publieke organisaties dataverzoeken ingediend en zijn zoveel mogelijk beschikbare kwantitatieve data evenals recente casuïstiek opgenomen in de rapportage.
- Tot slot zijn in de eindfase van het onderzoek de resultaten van het onderzoek gevalideerd. Het betreft validerende interviews met zeven experts werkzaam bij vijf sleutelorganisaties afgenomen met als belangrijkste doel na te gaan in hoeverre zij het risiconiveau van de 18 grootste witwasdreigingen herkennen. Daarnaast is voor acht dreigingen in deze derde NRA Witwassen die terugkomen in de lijst van grootste dreigingen van de parallel uitgevoerde NRA voor terrorismefinanciering, de samenhang bepaald.

---

⁴ In deze *online* uitgevoerde enquête is aan de respondenten gevraagd om in een longlist van dreigingen aan te geven of zij vanuit hun eigen werkzaamheden ervaring hebben met feiten/casus van de dreigingen en in hoeverre zij de prevalentie van de dreigingen al dan niet aannemelijk achten op basis van de bij hun organisatie beschikbare informatie. FANO staat voor Feiten/casus, Aannemelijk, Niet aannemelijk en Onbekend.

⁵ Het betreft publieke en private organisaties die een taak hebben bij de preventie en/of repressie van witwassen. In deze NRA zijn dat opsporingsinstanties, handhavers, Wwft-toezichhouders en de brancheorganisatie van de bankensector (de Nederlandse Vereniging van Banken, NVB).

Grootste witwasdreigingen

Uit een longlist van 50 witwasdreigingen, die betrekking hebben op plaatsings-, verhullings-, legitimerings- of integratiemethoden, hebben witwasexperts in de eerste expertmeeting de tien dreigingen geïdentificeerd die naar hun oordeel binnen de Nederlandse context het hoogst scoorden op potentiële impact. Dit leidde tot een voorlopige shortlist van 15 grootste witwasdreigingen, die in de tweede expertmeeting is uitgebreid tot 18 dreigingen. De NRA legt de focus op deze definitieve shortlist van 18 grootste witwasdreigingen die in tabel S1 gecategoriseerd worden weergegeven omdat de grootste dreigingen qua potentiële impact niet veel uiteenlopen.

Tabel S1 Potentiële impact 18 grootste witwasdreigingen (n=9)

Dreiging	Potentiële impact (op een schaal van 0-100)
Score-categorie '60 of meer'	
Witwassen via professionele dienstverleners	67
Witwassen via girale transacties bij vergunde banken	60
Witwassen via handelsconstructies met goederen of diensten	60
Score-categorie '55 tot en met 59'	
Witwassen via particulier vastgoed	58
Witwassen via (ver)koop, (ver)huur of lease van grootwaardeproducten	58
Witwassen via commercieel vastgoed	58
Witwassen via contante transacties/stortingen bij vergunde banken	58
Witwassen via fysieke verplaatsing van grote hoeveelheden contant geld en/of grootwaardeproducten in Nederland of naar/vanuit het buitenland	57
Witwassen via minder transparante Nederlandse rechtsvormen	57
Witwassen via crimineel ondergronds bankieren of hawala-bankieren	57
Witwassen via <i>Payment Service Providers</i>	56
Score-categorie '50 tot en met 54'	
Witwassen via aanbieders van financiële cryptodiensten	54
Witwassen via stromannen, katvangers of <i>money mules</i>	53
Witwassen via laagdrempelige mogelijkheden om een buitenlandse bankrekening te openen	52
Witwassen via buitenlandse (<i>offshore</i>) structuren	51
Witwassen via buitenlandse bankrekening	51
Score-categorie 'Minder dan 50'	
Witwassen via vergunde geldtransactiekantoren	49
Witwassen via het opknippen van trustkantoor-dienstverlening	48

De dreiging 'witwassen via professionele dienstverleners' kreeg van de 18 grootste witwasdreigingen verreweg de hoogste score, namelijk een potentiële impact score van 67 op een schaal van 0 tot en met 100. Het laagst in deze lijst met grootste witwasdreigingen komen 'witwassen via vergunde geldtransactiekantoren' en 'witwassen via het opknippen van trustkantoor-dienstverlening' uit (in beide gevallen

een score van iets lager dan 50). Bovenstaande tabel maakt duidelijk dat de potentiële impact van veruit de meeste van de 18 grootste witwasdreigingen niet in sterke mate van elkaar verschilt (de scores liggen immers veelal tussen 50 en 60).

De witwasdreigingen in tabel S1 zijn gericht op het plaatsen van contant crimineel geld in het legale geldcircuit, het integreren van crimineel geld in het financiële systeem, het verhullen van de wijze waarop het criminele geld wordt geplaatst of geïntegreerd en/of van de identiteit van de crimineel die het geld plaatst of integreert, en/of het geven van een schijn van legitimiteit aan het criminele geld. Deze dreigingen kunnen – in verschillende combinaties van twee of meerdere dreigingen – een witwasconstructie vormen. Een witwasconstructie kan vrij eenvoudig van aard zijn (bijvoorbeeld de inzet van een *money mule* die grote hoeveelheden contant geld naar het buitenland verplaatst), maar kan ook een zeer complex karakter hebben (bijvoorbeeld de aanschaf van particulier vastgoed door een stroman waarbij zowel *offshore* structuren als minder transparante Nederlandse rechtsvormen worden gebruikt).

Uit eerder uitgevoerd onderzoek komt naar voren dat in 2014 drugs en fraude samen verantwoordelijk zijn voor meer dan 90% van de witwasbehoefte in Nederland. Dat drugs en fraude de belangrijkste voorafgaande criminaliteitsvorm lijken te zijn, wordt ondersteund door data uit het Jaaroverzicht van de *Financial Intelligence Unit* (FIU) Nederland: de meeste verdachte transactie-dossiers hebben betrekking op deze twee criminaliteitsvormen. In algemene zin kan verder worden gemeld dat bij drugscriminaliteit in vergelijking met financiële fraude in grotere mate met contant geld wordt gewerkt, wat erop kan wijzen dat bij witwasdreigingen waarbij contant geld in het legale circuit wordt geplaatst of wordt verplaatst, vooral sprake is van drugsgeld.

Weerbaarheid van het beleidsinstrumentarium

Het beschikbare beleidsinstrumentarium ter voorkoming en bestrijding van witwassen omvat alle relevante instrumenten die voortvloeien uit internationale en nationale wet- en regelgeving, wet- en regelgeving op gemeentelijk niveau, sectorale en branchegerichte regelgeving, en regelgeving op organisatieniveau. In deze NRA worden ook samenwerkingsverbanden tussen publieke en/of private organisaties en richtlijnen, handreikingen en beleidsplannen van organisaties die een rol spelen bij de preventie en/of bestrijding van witwassen, gezien als beleidsinstrument. Tabel S2 geeft een overzicht van het beleidsinstrumentarium dat tot en met juni 2023 – de maand waarin de derde expertmeeting plaatsvond – beschikbaar was ter preventie en bestrijding van witwassen.

Witwasexperts hebben in de derde expertmeeting voor de 18 grootste dreigingen een inschatting gemaakt van de mate waarin het totale pakket aan bestaande beleidsinstrumenten de potentiële impact van de dreigingen tegengaat. De resultaten van de expertmeeting worden gecategoriseerd weergegeven in tabel S3. Experts zijn bij hun inschatting van de weerbaarheid van het beleidsinstrumentarium uitgegaan van de beleidsinstrumenten die op dat moment (juni 2023) waren geïmplementeerd.

Tabel S2   **Beleidsinstrumentarium ter preventie en bestrijding van witwassen**

Internationale wet- en regelgeving	Nationale wet- en regelgeving	Overige beleidsinstrumenten
<ul style="list-style-type: none"> • FATF-aanbevelingen • EU anti-witwasrichtlijnen • Europese verordening Aangifte liquide middelen • <i>Wire Transfer Regulation 2</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme^a • Wet op het financieel toezicht • Wetboek van Strafrecht • Wetboek van Strafvordering • Sanctiewet 1977 • Wet toezicht trustkantoren 2018 • Algemene Douanewet • Wet controle op rechtspersonen • Handelsregisterwet 2007 (inclusief UBO-registers) • Fiscale wetgeving • Wet op de economische delicten • Wet Bibob 	<ul style="list-style-type: none"> • Nationale samenwerkingsverbanden • Internationale samenwerkingsverbanden • Sectorale regelgeving en voorwaarden • Richtlijnen, handreikingen en beleidsplannen

a In Nederland verplicht de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme een groot aantal instellingen om ongebruikelijke transacties te melden bij de *Financial Intelligence Unit – Nederland*.

Bij twee witwasdreigingen oordelen de experts dat de weerbaarheid van het beleidsinstrumentarium de potentiële impact met 60% of meer tegengaat, namelijk bij ‘witwassen via contante transacties/stortingen bij vergunde banken’ (score 64) en ‘witwassen via girale transacties bij vergunde banken’ (score 60). De vier witwasdreigingen met de laagste weerbaarheidsscore hebben allen een internationaal karakter: witwassen via buitenlandse bankrekening (score 31), via buitenlandse (*offshore*) structuren (score 26), via crimineel ondergronds bankieren of hawala-bankieren (score 26) en via laagdrempelige mogelijkheden om een buitenlandse bankrekening te openen (score 20). De lage scores houden dus in dat het totale beleidsinstrumentarium deze witwasdreigingen – volgens experts – slechts in relatief beperkte mate tegengaat. Onderstaande tabel laat zien dat de weerbaarheid van het beleidsinstrumentarium sterk kan verschillen tussen de 18 grootste witwasdreigingen (de scores liggen namelijk tussen 20 en 64).

Ondanks de mitigerende werking van het beschikbare instrumentarium op de 18 grootste witwasdreigingen, kunnen de dreigingen dus nog steeds in meer of mindere mate impact hebben. De mitigerende werking hangt samen met de mate waarin het AIO-principe⁶ van toepassing is op de witwasdreigingen. Bij de meeste witwasmethoden zijn één of meer van de drie AIO-componenten van toepassing. Hoe meer de AIO-elementen van toepassing zijn bij de witwasdreigingen, hoe lager de weerbaarheid van het beleidsinstrumentarium ter preventie en repressie van de dreigingen.

⁶ AIO staat voor Anonimiteit (de methode verhuult de identiteit van de witwassende crimineel), Internationaal (de methode heeft een internationaal karakter en wordt via of vanuit het buitenland ingezet) en Ongereguleerd (de methode heeft betrekking op c.q. wordt ingezet in een ongereguleerde sector).

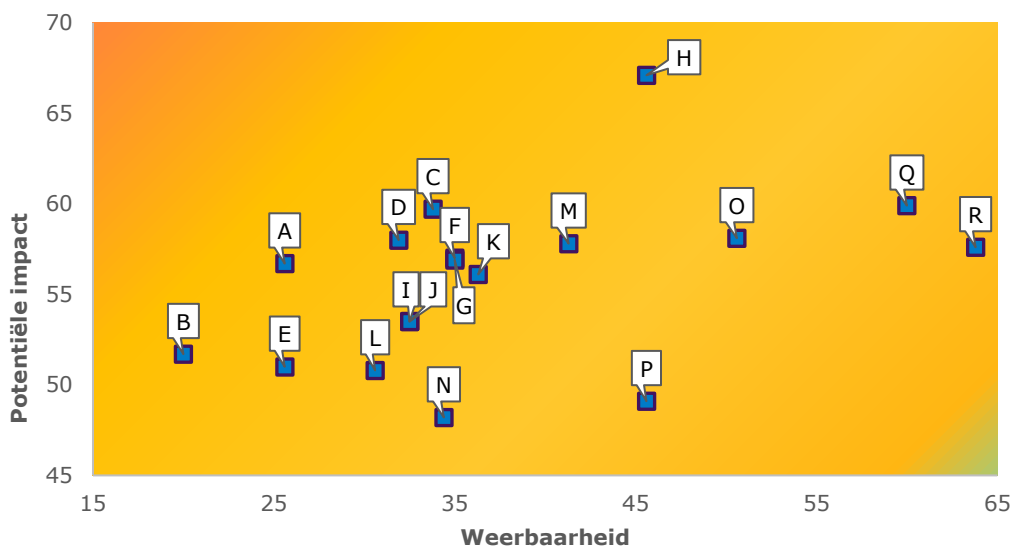
Tabel S3 Weerbaarheid beleidsinstrumentarium per grootste witwasdreiging (n=9)

Dreiging	Weerbaarheid (op een schaal van 0-100)
Score-categorie '60 of meer'	
Witwassen via contante transacties/stortingen bij vergunde banken	64
Witwassen via girale transacties bij vergunde banken	60
Score-categorie '50 tot en met 59'	
Witwassen via particulier vastgoed	51
Score-categorie '40 tot en met 49'	
Witwassen via professionele dienstverleners	46
Witwassen via vergunde geldtransactiekantoren	46
Witwassen via commercieel vastgoed	41
Score-categorie '30 tot en met 39'	
Witwassen via <i>Payment Service Providers</i>	36
Witwassen via fysieke verplaatsing van grote hoeveelheden contant geld en/of grootwaardeproducten in Nederland of naar/vanuit het buitenland	35
Witwassen via minder transparante Nederlandse rechtsvormen	35
Witwassen via het opknippen van trustkantoor-dienstverlening	34
Witwassen via handelsconstructies met goederen of diensten	34
Witwassen via aanbieders van financiële cryptodiensten	33
Witwassen via stromannen, katvangers of <i>money mules</i>	33
Witwassen via (ver)koop, (ver)huur of lease van grootwaardeproducten	32
Witwassen via buitenlandse bankrekening	31
Score-categorie '20 tot en met 29'	
Witwassen via buitenlandse (<i>offshore</i>) structuren	26
Witwassen via crimineel ondergronds bankieren of hawala-bankieren	26
Witwassen via laagdrempelige mogelijkheden om een buitenlandse bankrekening te openen	20

Risiconiveau grootste witwasdreigingen

In figuur S1 worden in een *heatmap* de expertinschattingen van de potentiële impact en de weerbaarheid van het beleidsinstrumentarium voor de 18 grootste witwasdreigingen tegen elkaar afgezet. De hoogste risico's zijn de dreigingen met een hoge potentiële impact en waarbij sprake is van een lage weerbaarheid van het beschikbare beleidsinstrumentarium. Deze *heatmap* kan worden gezien als samenvatting van de derde NRA Witwassen. Wel dient hierbij in ogenschouw te worden gehouden dat de *heatmap* alleen de grootste witwasdreigingen weergeeft en dat de andere dreigingen die zijn opgenomen uit de longlist en eveneens deel uitmaken van de NRA, door de experts als minder hoog risico worden gezien.

Figuur S1 Heatmap derde NRA: potentiële impact afgezet tegen weerbaarheid voor de grootste witwasdreigingen^a

A	Crimineel ondergronds bankieren of hawala-bankieren	J	Stromannen, katvangers of <i>money mules</i>
B	Laagdrempelig openen buitenlandse bankrekening	K	<i>Payment Service Providers</i>
C	Handelsconstructies met goederen of diensten	L	Buitenlandse bankrekening
D	(Ver)koop, (ver)huur of lease van grootwaardeproducten	M	Commercieel vastgoed
E	Buitenlandse (<i>offshore</i>) structuren	N	Opknippen trustkantoor-dienstverlening
F	Fysieke verplaatsing grote hoeveelheden contant geld en/of grootwaardeproducten	O	Particulier vastgoed
G	Minder transparante Nederlandse rechtsvormen	P	Vergunde geldtransactiekantoren
H	Professionele dienstverleners	Q	Girale transacties bij vergunde banken
I	Aanbieders van financiële cryptodiensten	R	Contante transacties/stortingen bij vergunde banken

a Om zo duidelijk mogelijk de verschillen in beeld te brengen is de weergegeven figuur een uitsnede uit een figuur met assen die lopen van 0 tot en met 100, waarbij de kleuren verlopen van linksboven: rood (hoogste potentiële impact en laagste weerbaarheid) naar rechtsonder: groen (laagste potentiële impact en hoogste weerbaarheid). De volledige figuur is opgenomen in bijlage 8, figuur B8.1.

De figuur laat zien dat het risiconiveau van de 18 grootste witwasdreigingen niet sterk van elkaar afwijkt. Dit geldt met name voor de potentiële impactscores die uiteenlopen van 48 tot 67. De weerbaarheid tegen de dreigingen laat een grotere spreiding zien. Alle dreigingen bevinden zich in het oranje gebied. Van al deze risicovolle witwasdreigingen hebben de volgende vijf dreigingen het hoogste risiconiveau (het meest linksboven in de figuur weergegeven):

- *Witwassen via crimineel ondergronds bankieren of hawala-bankieren (A in figuur S1)*. Met name door een laag ingeschatte weerbaarheid heeft deze witwasdreiging

zo'n hoog risiconiveau. De dreiging biedt – volgens het AIO-principe – mogelijkheden om op anonieme wijze geld over te maken, heeft een internationaal karakter en wordt veelal via en/of naar het buitenland ingezet, en heeft betrekking op een ongereguleerde 'sector'. Verder is deze witwasmethode relatief eenvoudig toegankelijk voor criminelen die hun illegaal verkregen geld willen witwassen.

- *Witwassen via laagdrempelige mogelijkheden om een buitenlandse bankrekening te openen (B)*. Bij deze witwasdreiging wordt het hoge risiconiveau met name door een zeer laag ingeschatte weerbaarheid veroorzaakt. Dit is te relateren aan het feit dat sommige digitale buitenlandse bankrekeningen relatief eenvoudig – met, afhankelijk van het land, mogelijk minder strenge witwasregelgeving en -toezicht ten aanzien van financiële dienstverleners – geopend kunnen worden door criminelen, en dat er momenteel geen beleidsinstrumentarium bestaat om dit aan te pakken. Zodra de crimineel eenmaal beschikt over een buitenlandse bankrekening, kan hij of zij transacties naar, via of vanuit deze rekening laten lopen, die lastig zijn te monitoren door Nederlandse banken en minder inzichtelijk zijn voor opsporingsdiensten die daardoor over een minder goede informatiepositie beschikken.
- *Witwassen via handelsconstructies met goederen of diensten (C)*. Bij deze witwasdreiging hangt het hoge risiconiveau samen met het feit dat de verschillende methoden die onder *Trade-Based Money Laundering* (TBML) en *Service-Based Money Laundering* (SBML) vallen, zeer ondoorzichtig van aard zijn en dat deze vaak een internationaal karakter hebben. Deze witwasdreiging is daardoor minder inzichtelijk voor Nederlandse opsporingsdiensten.
- *Witwassen via (ver)koop, (ver)huur of lease van grootwaardeproducten (D)*. Het hoge risiconiveau van deze witwasdreiging wordt veroorzaakt doordat deze dreiging veel verschillende manieren biedt om crimineel contant geld in het legale geldcircuit te plaatsen dan wel te integreren (ten behoeve van het eigen gebruik van de grootwaardeproducten). Het feit dat de huur, verhuur en zogenaamde *operational lease* van grootwaardeproducten, zoals vaak het geval is bij het leasen van auto's, niet onder de Wwft en het toezicht door Bureau Toezicht Wwft (BTWwft) vallen, levert ook een bijdrage aan het hoge risiconiveau van de dreiging.
- *Witwassen via professionele dienstverleners (H)*. Bij deze witwasdreiging wordt het hoge risiconiveau veroorzaakt door de zeer hoog ingeschatte potentiële impact van de dreiging. Die hoge inschatting komt doordat professionele dienstverleners een spilfunctie hebben bij veel witwasmethoden. Hun bewuste dan wel onbewuste betrokkenheid maakt het mogelijk om bijvoorbeeld met crimineel geld een woning aan te schaffen of een stichting op te richten.

Van de 18 grootste witwasdreigingen ligt het minst hoge risiconiveau bij de drie witwasdreigingen die het meest rechtsonder in de figuur staan: 'witwassen via vergunde geldtransactiekantoren (P)', 'witwassen via girale transacties bij vergunde banken' (Q) en 'witwassen via contante transacties/stortingen bij vergunde banken' (R). Hoewel bij deze dreigingen nog steeds sprake is van een aanzienlijk risiconiveau, wordt hun risiconiveau verhoudingsgewijs het laagst ingeschat. Dat wordt met name veroorzaakt door de hoog ingeschatte weerbaarheid, wat te relateren is aan de verbetering van het cliëntonderzoek en transactiemonitoring in de afgelopen jaren door zowel vergunde banken als vergunde geldtransactiekantoren.

Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC) is het kennisinstituut voor de rechtsstaat. Het WODC doet zelf onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek of laat dit doen door erkende instituten en universiteiten, ter ondersteuning van beleid en uitvoering.

Meer informatie:

www.wodc.nl